

Generalna skupščina in arhitekturni forum UIA Kuala Lumpur 2024

Poročilo o obisku

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

Datum: 15.-19.11.2024
Lokacija: Kuala Lumpur, Malezija
Predstavniki ZAPS: Tomaž Krištof, komisar za mednarodno sodelovanje

1. Uvod
2. Splošno o UIA
3. Namen in cilji obiska
4. KL2024UIA International Forum – »Diversecity«
5. Skupščina UIA
6. Priporočila za nadaljnje sodelovanje ZAPS v UIA

3. februar 2025
V Ljubljani

Priloga: fotodokumentacija

1. Uvod

UIA, Union Internationale des Architectes, je med 11. in 19. novembrom 2024 v Kuala Lumpurju (Malezija) organizirala izredno generalno skupščino UIA in mednarodni arhitekturni forum UIA.

Gre za redna dogodka UIA. Skupščine potekajo vsako leto, arhitekturne konference pa so organizirane v triletnih ciklih: prvo leto svetovni arhitekturni kongres, ki je osrednji dogodek UIA, drugo leto svetovni arhitekturni forum, tretje leto pa lokalni arhitekturni simpoziji. Dogodki so običajno v večjih svetovnih metropolah ali v arhitekturno pomembnejših mestih (Rio de Janeiro, Seul, Barcelona, København, Tokio).

Obeh dogodkov 2024 v Kuala Lumpurju sem se v imenu Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, ki je članica UIA, udeležil komisar za mednarodno sodelovanje Tomaž Krištof.

2. Splošno o UIA

UIA je največje svetovno združenje arhitektov. Ustanovljeno je bilo leta 1948 na kongresu v Lozani, njen sedež pa je že od vsega začetka v Parizu. UIA ima 114 članic, ki predstavljajo približno 750.000 arhitektov v 121 državah sveta.

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

Organizacija je priznana kot edina globalna arhitekturna organizacija s strani večine agencij Združenih narodov, vključno z UNESCO, UN-Habitat, WHO, ECOSOC, UNIDO in WTO. Trenutna predsednica (2023–2026) je Regina Gonthier iz Švice.

ZAPS ima v skupščini UIA 2 glasova (največje države imajo največ 9 glasov). Pripada regiji 2 od petih regij, članice regije 2 so države centralne in vzhodne Evrope (Azerbajdžan, Belorusija, Bolgarija, Ciper, Češka, Gruzija, Grčija, Madžarska, Izrael, Kazahstan, Kosovo, Libanon, Palestina, Poljska, Romunija, Rusija, Slovaška, Slovenija, Sirija, Turčija, Ukrajina, Uzbekistan, in skupina držav zahodnega Balkana, ki jih skupaj predstavlja BAF). Članice so bodisi zbornice in podobe organizacije (Avstrija, Nemčija, Italija, Grčija, Romunija), bodisi društva (Madžarska, Češka, Švica, skandinavske države), bodisi organizacije, ki hkrati zastopajo več držav (kot BAF - Balkanski forum arhitektov).

3. Namen in cilji obiska

Osnovni namen obiska konference in generalne skupščine UIA je v razmisleku o smiselnosti nadaljnjega članstva v UIA oziroma, v primeru ohranitve članstva, o možnostih tesnejšega ZAPS z UIA.

ZAPS je vse od svoje ustanovitve članica dveh mednarodnih združenj: ACE - Architects' Council of Europe in UIA - Union Internationale des Architectes. ACE deluje v evropskem okviru, njene teme pa so zelo podobne temam ZAPS – regulativa, priznavanje poklicnih kvalifikacij, skupni standardi, itd. ACE tudi predstavlja skupnega predstavnika arhitekturnih organizacij v pogovorih z Evropsko komisijo. Zaradi tega so povezave ZAPS z ACE precej močnejše, stiki pa pogostejši. UIA pa deluje v svetovnem okviru in se z regulativo ne ukvarja. Zato je ZAPS, razen vsakoletnega plačevanja članarine, že vrsto let v UIA povsem nedejavna.

Konkretni cilji obiska konference in skupščine v Kuala Lumpurju so bili:

- preveriti možnost organizacije konference UIA v Sloveniji;
- spoznati potencialne koristi, ki bi jih ZAPS ali njeni člani lahko imeli od članstva v UIA;
- spoznati možnosti za sodelovanje v organih UIA;
- razmisliti o smiselnosti nadaljnjega članstva ZAPS v UIA;
- sodelovati na skupščini UIA in uveljavljati glasovalne pravice ZAPS v UIA.

4. KL2024UIA International Forum – »Diversecity«

Svetovni arhitekturni forum KL2024UIA z naslovom »Diversecity«, ki je skovanka besed »diverse« (raznoliko) in »city« (mesto), je potekal od 15. do 17.11.2024, v Kongresnem centru Kuala Lumpurja. Sodelovalo je skupaj 85 predavateljev, od tega 25 na glavnem forumu v veliki dvorani in 60 predavateljev v 21 vzporednih manjših forumih. Udeležencev je bilo okrog 1500, kar je sicer predstavljalo manj kot polovico kapacitete glavne dvorane, vendar pa je dogajanje dajalo vtis zelo uspešne in dobro obiskane konference. Glavni organizator konference je bila Malezijska zveza arhitektov (Pertubuhan Akitek Malaysia).

Zvezdi konference sta bila predstavnika birojev Bjarke Ingels Group (BIG) in Fosters+Partners, kar je vsaj za udeležence iz Evrope predstavljalo svojevrstno razočaranje, še posebej ob dejstvu, da birojev nista predstavljala njuni vodji (Norman Foster in Bjarke Ingels), ampak nižja partnerja. Zelo kvalitetno in zanimivo arhitekturo pa so predstavljali arhitekti iz Azije in Afrike, morda najzanimivejša sta bila Doan Thanh Ha iz Vietnama (biro H&P Architects) in Omar Degan iz Somalije (DO Architecture Group).

Konferenca se ni povsem izognila obema vročima točkama svetovnega dogajanja, Ukrajini in Palestini. Ukrajinka Lidia Chyzhevska iz Ukrajinske zveze arhitektov je bila prava osvežitev tovrstnih predstavitev, svoje države ni predstavljala kot žrtve, pač pa je poudarjala odločenost, da se v povojni obnovi gradi bolje in pametneje, kot se je gradilo v desetletjih pred vojno. Predstavnica Palestine Nadia Habash pa je zelo nazorno predstavljala genocid, ki se izvaja nad njenim narodom, a v tem ni bila veliko drugačna od množice reportaž iz teh tragičnih krajev. Glede na odzive publike je precej bolj enotnega sentimenta bila deležna Palestinka. Malezija je vendarle del globalnega juga.

Na konferenci je bila sprejeta tudi Kuala-Lumpurška deklaracija (Kuala Lumpur Declaration), ki v jedro urbanega in krajinskega razvoja postavlja človeka in izpostavlja tri ključne principe: vključenost v urbano in krajinsko tkivo, ravnovesje med inovacijo in tradicijo ter pošten dostop do poklica.

Hkrati z glavnimi predavanji v veliki dvorani je potekalo več vzporednih manjših forumov, ki so predstavljali dober pregled nad temami, ki po stališču UIA predstavljajo ključne arhitekturne teme tega trenutka v svetovnem merilu. Udeležil sem se foruma »Disasters in architecture« (katastrofe v arhitekturi), ki je govoril o temah, ki so v luči poplav leta 2023 aktualne tudi za Slovenijo. Ostale teme, ki povezujejo stroko na globalni ravni, pa so zdravje, izobraževanje in seveda trajnostna raba virov, skrb za okolje in podobno. O regulaciji poklica pa ni bilo govora.

V nasprotju z vzporednimi forumi so predavanja arhitektov na osrednjem delu konference ostajala pri klasičnih temah arhitekture: arhitektura kot izraz kulture, gradnja identitete in podobno. Predstavniki večjih birojev so poročali, da mednarodne korporacije arhitekturo vse bolj uporabljajo kot sredstvo v t.i. vojni za talente (»war for talents«). Če smo že dolgo vajeni, da korporacije s pomočjo prestiža, ki ga lahko prinaša arhitektura, tekmujejo za kupce, sedaj s tem prestižem tekmujejo tudi za zaposlene – torej vabijo talente, da se zaposlijo pri njih in ne pri konkurenci.

Svojevrstno olajšanje predstavlja dejstvo, da izraz »trajnostno« (sustainable) končno ni več vseprisotna beseda arhitekturnih predavanj. A glede na izraze, ki so jo nadomestili, se zdi, da smo prišli iz dežja pod kap: Enhanced biodiversity, Ecological connectivity, biophilic urbanism, interdependancy, productive landscapes, Ecological network, Environmental Stewardship in podobno. Mnoga predstavljena dela dejansko kažejo na velik korak celotne stroke v smeri okoljske ozaveščenosti, na splošno pa je vendarle na mestu ugotovitev, da je kakršnakoli korelacija med izrazoslovjem posamezne prezentacije in samimi prezentiranimi projekti prej izjema kot pravilo.

5. Izredna skupščina UIA

Skupščina je trajala dva dni, 18. in 19.11.2024, v eni od manjših dvoran Kongresnega centra Kuala Lumpur. Oba dneva je skupščina potekala od 9:30 zjutraj do poznega popoldneva.

Prvi dan skupščine smo začeli s potrditvijo sprejema petih novih članic UIA (Jamajka, Gvineja, Mavretanija, Nigerija, Vzhodni Timor) in dveh povratnih članic (Gvatemala in Singapur). V večjem delu pa je prvi dan bil namenjen poslušanju poročil o delu v preteklem obdobju. Najprej so poročila predstavila vsa delovna telesa UIA, potem je bilo predstavljeno prvo poročilo o pravkar zaključenem forumu v Kuala Lumpurju, zaključno poročilo o kongresu v Københavnu pred dvema letoma in poročilo o pripravi na kongres v Barceloni leta 2026.

Drugi dan je bil bistveno bolj deloven, upravni odbor je skupščini predlagal sprejem 13 sprememb internih aktov in selitev sedeža UIA iz Pariza v Lozano v Švici. Predlogi, s katerimi se je spreminjalo ustroj delovnih teles UIA, so bili večinoma z veliko večino sprejeti. Predlogi, s katerimi bi se spreminjal interval dogodkov UIA (iz treh na dve leti) in zmanjšalo prispevek članice, ki organizira dogodek, je bil zavrnjen. Nekaj razprave je bilo predvsem o predlogih zmanjšanja vloge bivših predsednikov v organih UIA, v tej razpravi pa so bile zelo očitne precejšnje kulturne razlike med posameznimi članicami v odnosu do starejših. Predstavniki nezahodnih držav so v zmanjšanju vloge bivših predsednikov videli odrekanje spoštovanja, predstavniki zahoda pa pragmatizem. Predlog je na koncu bil zavrnjen.

Največ razprave je bilo ob predlogu o selitvi sedeža UIA iz Pariza v Lozano (Švica). Razlog za selitev je ponudba mesta Lozana, da organizaciji UIA brezplačno in brez omejitve trajanja da na razpolago primerne prostore v historicistični stavbi sredi parka v središču mesta in da prostore tudi brezplačno preuredi za namene uporabe UIA. Ponudba je prišla ravno v času, ko mora UIA začasno zapustiti sedanje prostore v stolpnici Montparnasse v Parizu, novih pa nima na voljo. UIA je bila tudi ustanovljena na kongresu v Lozani, takoj za tem pa registrirana v Parizu. Predlog je za potrditev potreboval dvotretjinsko večino, prejel je zgolj 62% in tako za las ni bil sprejet.

V imenu ZAPS oziroma Slovenije sem glasoval za sprejem vseh naštetih predlogov. Delno zato, ker so se zdeli smiselni in so bili dovolj dobro pojasnjeni, delno pa tudi ker kot nov udeleženec skupščine v pomanjkanju poznavanja delovanja UIA nisem imel pravega razloga, da ne bi zaupal vodstvu organizacije. Izjema je glasovanje o selitvi sedeža UIA, pri katerem sem se v imenu Slovenije vzdržal. Ponudba mesta Lozana za brezplačno gostovanje ne more biti zadosten razlog za spremembo identitete organizacije, ki združuje večino svetovnih arhitektov in je stara že 75 let. Predstavitev je sicer bila pripravljena zelo enostransko (v korist selitvi v Lozano), brez prave primerjave prednosti in slabosti obeh mest – očitno je bilo, da si vodstvo UIA zelo želi selitve.

Po glasovanjih o predlogih upravnega odbora smo glasovali še o posameznih predlogih članic. Na predlog delegacij petih arabskih držav smo glasovali o sprejetju resolucije o končanju vojne in pobijanja civilnega prebivalstva na Bližnjem vzhodu. Resolucija je bila sprejeta soglasno (predstavnikov Izraela ni bilo na glasovanju). Delegacija Španije pa je predlagala, da UIA v sodelovanju z WHO pripravi in sprejme resolucijo o zdravju in arhitekturi, s katero bi promovirali večjo skrb za zdravo

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

grajeno okolje, kar je bilo prav tako potrjeno brez glasu proti. Skupščina se je zaključila s predstavitvijo kandidature Bombaja za organizacijo mednarodnega arhitekturnega foruma UIA leta 2027, torej naslednje prireditve.

Kot zanimivost povem, da so bila vrata dvorane, v kateri je potekala skupščina UIA, v času zasedanja zaprta, da se onemogoči glasovanje tistim delegatom, ki niso bili prisotni tudi ob razpravi. Sicer pa je seja potekala v precej bolj neformalnem vzdušju, kot smo tega vajeni pri nas. Nekateri sklepi, glede katerih ni večjih dilem, da bodo sprejeti, so bili sprejeti z 'alternativnimi' načini glasovanja. Dnevni red je bil sprejet zgolj s tem, da se ni nihče oglasil s pripombo proti. Sprejem novih držav (organizacij) v UIA pa je bil potrjen zgolj z aplavzom.

6. Priporočila za nadaljnje sodelovanje ZAPS v UIA

Glede na osnovni cilj obiska konference in skupščine UIA v Kuala Lumpurju, ki je bil v razmisleku o bodisi izstopu iz organizacije, bodisi tesnejšemu sodelovanju z njo, v nadaljevanju podajam nekaj lastnih priporočil v zvezi s sodelovanjem ZAPS v UIA.

Možnost organizacije konferenc UIA

Organizacija konference UIA ali svetovnega kongresa arhitektov bi bila za ZAPS prevelik organizacijski in finančni zalogaj. Proračun takšnega dogodka bi presegal nekajletni proračun zbornice, že sama kotizacija pri UIA za organizacijo dogodka znaša 750.000 € za kongres oziroma 500.000 € za konferenco. Potencialne koristi organiziranja takšnega dogodka ne morejo odtehtati finančnih in organizacijskih tveganj, povezanih z njim.

Obstaja možnost prirejanja manjših simpozijev, predvsem na način, da kak izmed rednih dogodkov ZAPS postane tudi dogodek UIA. Organiziranje takšnih dogodkov bi bilo smiselno le v primeru, da ZAPS postane bolj dejavna v UIA, s čemer bi soorganizacija prinašala tudi večje sinergijske učinke. Zaenkrat pa tudi prirejanje manjših dogodkov UIA za ZAPS ni smiselno in ne more prinesiti zadosti koristi za nobeno stran.

Slovenija bi sicer bila primerna destinacija za konferenco oziroma kongres UIA in bi večini delegacij lahko predstavljala zanimivo, morda celo eksotično destinacijo, in vsekakor bi imeli gostom, vajenim kongresom v največjih svetovnih velemestih, dovolj za ponuditi.

Možnosti sodelovanja v organih UIA

ZAPS lahko v UIA sodeluje s kandidiranjem svojih predstavnikov v organe UIA. Glavna organa, kamor bi lahko kandidirali, sta regijski svet (ZAPS skupaj z ostalimi državami vzhodne Evrope pripada regiji 2) in upravni odbor. Upravni odbor je sestavljen iz štirih delovnih skupin, v vsaki od njih pa je po en predstavnik vsake regije. Pred leti je član upravnega odbora UIA bil arhitekt Tomaž Kancler. Kolikor je razumeti, poteka velika večina sej delovnih teles preko interneta, zato večji stroški ob tem ne nastajajo. Funkcionarji UIA niso zastopniki svojih matičnih institucij

oziroma držav, zato je vprašanje, ali sodelovanje v organu UIA sploh predstavlja strošek zbornice.

V kolikor bi želeli imeti koristi od članstva v UIA, bi bilo smotrno sodelovati v organih UIA ali pa se vsaj redno udeleževati sej organov, v katerih imamo svoje predstavnike (skupščina, regijski svet). V nasprotnem primeru smo omejeni zgolj na spremljanje novic na spletni strani UIA.

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

Potencialne koristi članstva ZAPS v UIA

ZAPS je pri svojem delovanju in temah, s katerimi se ukvarja, veliko bližji evropskemu ACE kot globalnemu UIA. Še posebej to velja zaradi velike osredotočenosti zbornice na regulacijo poklica in projektiranja, glede česar so že na evropski ravni razlike med državami prevelike, da bi vse članice ACE imele skupne interese in nastopale enotno; še veliko bolj pa to velja na globalni ravni in med članicami UIA.

Prav zaradi te osredotočenosti na lasten vrtiček pa je sodelovanje v mednarodnem okolju vedno dobrodošlo in zelo koristno. Konferenca v Kuala Lumpurju je pokazala velik aktivizem arhitekturne stroke v nekaterih regijah sveta pri reševanju ne le globalnih težav, pač pa tudi povsem konkretnih lokalnih situacij.

Ob tem se UIA ukvarja tudi z mnogimi temami, ki so blizu ZAPS, kot so natečaji, stalno poklicno usposabljanje, prostorsko izobraževanje itd. Mednarodno sodelovanje na tem področju tudi izven okvirjev ACE lahko prispeva zbornici mnogo k izmenjavi znanja in izkušenj. V okviru UIA je med drugim nastala tudi mednarodna nagrada Zlata kocka / Golden Cube, ki jo pri nas vzdržuje organizacija Center arhitekture.

Ali naj ZAPS ostane članica UIA?

Predlagam, da ZAPS še naprej ostane članica UIA. Članarina ni visoka (1500€), tudi strošek udeležbe na skupščinah ne (cca 1500€ vsaki dve leti). Za primerjavo, članarina v ACE znaša 4.460 €, članarina v IFLA (evropsko združenje krajinskih arhitektov) pa 1.350 €.

Mnoge države v UIA zastopajo društva in ne zbornice. Ker pa društva arhitektov, ki bi združevalo vse slovenske arhitekte, nimamo, je smiselno, da predstavništvo še naprej ostane pri ZAPS.

Zapisal:

Tomaž Krištof, komisar ZAPS za mednarodno sodelovanje, marca 2025

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

Priloga: Fotodokumentacija

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

Konferenca KL2024UIA– »Diversecity«, glavni del konference v veliki dvorani kongresnega centra.

Eden izmed vzporednih forumov ob konferenci – »Disasters in architecture«

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

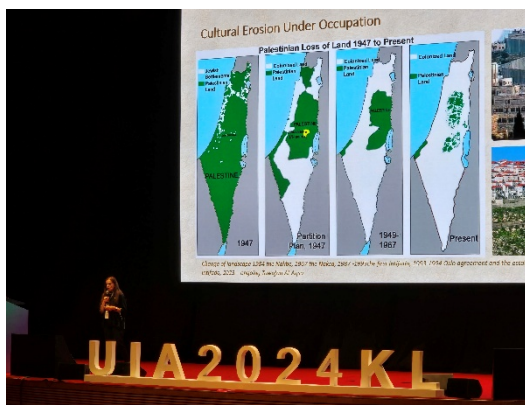
Predavanje vietnamskega arhitekta Doan Thanh Ha (H&P Architects).

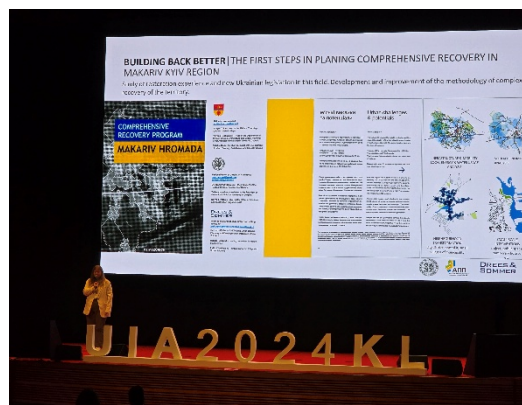
Omar Degan, Somalija
(DO Architecture Group).

Wang Shu in Lu Wenyu, Kitajska (Amateur
Architecture Studio)

Nadia Habash, Palestina:
Izraelska okupacija Palestine.

Lidiia Chyzhevska, Ukrajina:
Building back better.

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

Izredna skupščina UIA, delo skupščine.

Izredna skupščina UIA, zaključek.

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433

VEGOVA 8
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA
+386 1 24 20 670
ZAPS@ZAPS.SI
WWW.ZAPS.SI

UIA kot turizem: Delegacija Nigerije, ki ima v skupščini UIA 6 glasov, je štela 25 ljudi. Na zadnjo konferenco v Københavnu jih je po njihovih besedah prišlo okrog 100. V ozadju fotografije sta dvojčka Petronas Towers, nekdanji najvišji stavbi na svetu. Kongresni center je umeščen v park za dvojčkoma.

IDENT ŠT. ZA DDV
SI10754938
MAT. ŠT. 1913433